

การออกแบบเลขศิลป์ที่แสดงอัตลักษณ์จังหวัดสมุทรสาคร *

Graphic Identity Design of Samutsakhon Province

ธรรมธร ศรีสุรีย์ไพศาล **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบเลขศิลป์ ให้สามารถสะท้อนถึงอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ภาพลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครเกิดความชัดเจนขึ้น มีความเป็นเอกภาพ ทั้งนี้ เพราะที่ผ่านมามีอิทธิพลทางวัฒนธรรมมาจากแรงงานต่างด้าวที่มีจำนวนมากถึงหนึ่งเท่าตัวของ ประชากรท้องถิ่น ส่งผลต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

แนวทางการศึกษาหาารูปแบบของเลขศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของจังหวัด มีวิธีการวิจัย โดยเริ่มจากการค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจังหวัด และการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อที่จะได้ข้อมูลทางด้านเชื้อชาติ วิถีการดำเนินชีวิต อาชีพ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน จาก กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนไทยท้องถิ่นอาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครมากกว่า 50 ปี จำนวน 12 ท่าน จากนั้นสรุปผลการวิเคราะห์ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ จากนั้นนำผลงานออกแบบไปประเมินผลโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิของจังหวัด และประชากรในจังหวัด เพื่อประเมินประสิทธิผลของผลงานออกแบบในแง่การสื่อสาร การออกแบบ การใช้งานหาข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษารวมทั้งเป็นข้อมูลสำหรับ อ้างอิงให้แก่ผู้ที่สนใจการออกแบบอัตลักษณ์ของจังหวัดที่ต้องการแสดงถึงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี อันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

ผลงานการวิจัยสามารถสรุปออกมาเป็นผลงานการออกแบบได้ดังนี้

ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสมุทรสาครใหม่, ตัวอย่างตัวอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ, ตัวอย่างสีประจำจังหวัด, ตัวอย่างเลขศิลป์พื้นฐานประจำจังหวัด, ตัวอย่างสื่อสิ่งพิมพ์และงานโฆษณาประชาสัมพันธ์, ตัวอย่างเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์, ตัวอย่างเลขศิลป์สิ่งแวดล้อม

* เนื้อหาส่วนใหญ่ของบทความชิ้นนี้เรียบเรียงขึ้นจากวิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิตสาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2555 เรื่อง “การออกแบบเลขศิลป์ที่แสดงอัตลักษณ์จังหวัดสมุทรสาคร” โดยมี อาจารย์ กัญชลิกา กัมปนาทนันท์ เป็นที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ อนุชา โสภาคย์วิจิตร เป็นที่ปรึกษาร่วม

** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะมัณฑนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมี อาจารย์ กัญชลิกา กัมปนาทนันท์ เป็นที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ อนุชา โสภาคย์วิจิตร เป็นที่ปรึกษาร่วม e-mail : ts2design28@gmail.com

Abstract

This research has the objective to search for identity for Samutsakorn to use for designing graphic art that indicates identity clearly for culture to improve image for Samutsakorn.

The way to find the pattern of designing graphic to shows the identity of province is to make a research for collecting all documents about province and get an exclusive interview to get a data for nationality, way of life, career, culture and folk wisdom.

From the example group for local Thai in Samutsakorn region for more than 50 years, 12 persons and then make a conclusion for culture as an identity for province to be a guideline for design then getting the task to evaluate by an expert of province in designing and people in designing for evaluate the task of design in the way of communication, the design for usage to find the flaws and suggestions to be an advantage for education and be a reference for ones who interested in designing identity for province that indicate culture, tradition that are the symbolic of local area properly.

The result of research should conclude as the task of design as, The crest of Samutsakorn province, example with Thai and English, the color of province, basic designing graphic of province, publish and public relation, basic designing graphic for package, designing graphic for environment.

บทนำ

จังหวัดสมุทรสาคร หรือที่เรียกกันว่า “มหาชัย” อยู่ห่างจากทะเลเพียง 2 กิโลเมตร ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีเนื้อที่ประมาณ 872 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอกะทู้แบน และอำเภอบ้านแพ้ว

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดสมุทรสาครเป็นคนไทยเชื้อสายจีน และคนไทยเชื้อสายรามัญ ซึ่งเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตอำเภอเมืองและอำเภอบ้านแพ้ว เป็นผลให้ประชาชนในแต่ละ กลุ่มยึดถือและปฏิบัติตามความเชื่อทางวัฒนธรรมและประเพณีของตนเรื่อยมา หล่อหลอมเป็น อัตลักษณ์เฉพาะตัวของจังหวัดสมุทรสาคร แต่เนื่องด้วยปัจจุบันจังหวัดสมุทรสาครมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก เข้ามาในจังหวัด โดยเฉพาะชาวรามัญและชาวพม่า แรงงานเหล่านี้มีการรวมกลุ่มพักพิงตามส่วนต่าง ๆ ของจังหวัด และสร้างครอบครัว เกิดลูกหลานมากมายจนกลายเป็นประชากรแฝงที่มีจำนวนเกือบเท่า ๆ ประชากรทั้งจังหวัด และเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 นางองซาน ซู จี ได้เดินทางมาศูนย์การเรียนรู้แรงงานข้ามชาติ เพื่อพบปะกับตัวแทนแรงงานชาวพม่า และเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ให้กับชาวพม่า ที่อาศัยในประเทศไทย จึงเป็นแรงสนับสนุน

อย่างหนึ่งที่ส่งผลให้กลุ่มชาวพม่าเข้มแข็งยิ่งขึ้น จากการสังเกตพบว่าพบว่าการรวมกลุ่มของชาวพม่า นั้น ชาวพม่าพยายามที่จะแสดงถึงอัตลักษณ์ ทางวัฒนธรรมและสังคมของตนซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครเกิดการเบี่ยงเบน ได้

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากมีการศึกษาค้นคว้า สืบค้น ด้านอัตลักษณ์ของจังหวัด สมุทรสาคร อย่างจริงจังและให้สาธารณชนรับรู้เข้าใจผ่านทางสื่อต่าง ๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง เพื่อ ให้เกิดการซึมซับไปในความรู้สึกของประชาชนชาวสมุทรสาคร เกิดเป็นอัตลักษณ์ร่วมกันที่ชัดเจน และยังสามารถพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อออกแบบเลขนศิลป์ที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร

สมมติฐานของการวิจัย

การออกแบบเลขนศิลป์ที่มีที่มาจากรากเหง้าทางวัฒนธรรมของจังหวัดสมุทรสาครที่สามารถสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของจังหวัดได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสร้างสรรค์เพื่อการออกแบบเป็นการรวบรวมข้อมูลก่อนนำมาสร้างสรรค์ โดยมีเนื้อหาในการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาภาคเอกสาร
2. การวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสาร
3. การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม
4. การออกแบบ
5. การประเมินผลงานออกแบบ
6. กลุ่มผู้ประเมินผลงานออกแบบ

1. การศึกษาภาคเอกสาร

- 1.1 เพื่อศึกษาข้อมูลการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร
- 1.2 เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสมุทรสาคร
- 1.3 เพื่อศึกษาข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ

ศิลปวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสมุทรสาคร

- 1.4 เพื่อศึกษาข้อมูลยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร

2. การวิเคราะห์ข้อมูลภาคเอกสาร

การวิเคราะห์ในเชิงสร้างสรรค์และออกแบบ โดยนำเอาข้อมูล ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญาชาวบ้าน เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต และสิ่งแวดล้อม มาประมวลหารูปแบบ และเทคนิควิธีการในการออกแบบอัตลักษณ์จังหวัดสมุทรสาคร

3. การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม

เป็นการประมวล และรวบรวมข้อมูลจากข้อที่ 2 มาสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครไม่ต่ำกว่า 50 ปี จำนวน 12 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นจากความคิดเห็นและเป็นแนวทางในการออกแบบ ให้เหมาะสมมากที่สุด

4. การออกแบบ

นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้อที่ 3 นำมาศึกษาและออกแบบ ตามขั้นตอนและกระบวนการต่าง ๆ ตามที่ได้ศึกษามา โดยพัฒนาความคิดและทำการออกแบบ โดยผ่านกระบวนการ ทางคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมต่าง ๆ เนื้อหาข้อสรุปในการออกแบบและตรวจสอบหาแนวทางที่เลือก เพื่อสรุปผลงานเป็นผลงานออกแบบอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร

5. การประเมินผลงานออกแบบ

การนำเสนอผลงานต่อผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินคุณภาพของผลงานเพื่ออภิปรายวิเคราะห์และหาข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการใช้แบบสอบถามซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมินผลงานออกแบบ ดังนี้ คือ การสื่อสาร การออกแบบ และการใช้งาน

6. กลุ่มผู้ประเมินผลงานออกแบบ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

6.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 9 ท่าน

6.2 กลุ่มประชาชนชาวสมุทรสาครจำนวน 400 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการออกแบบเลขศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร ได้ทำการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญาชาวบ้าน เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่ม ตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครไม่ต่ำกว่า 50 ปี จากนั้นจึงนำผลจากการสัมภาษณ์มาทำการ สรุปหาแนวทางในการออกแบบและหลังจากการออกแบบแล้วนำไปผลงานการออกแบบไปประเมินกับ กลุ่ม

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสมุทรสาคร และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ อันมีเนื้อหาการศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูล (ก่อนการออกแบบ)

1.1 สรุปผลความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อหาอัตลักษณ์ของ จังหวัดสมุทรสาครว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีอะไรบ้าง มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และผลจากการ เปลี่ยนแปลงยอมรับให้เป็นอัตลักษณ์ใหม่ของจังหวัดสมุทรสาครหรือไม่ โดยวิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1.1 ตราประจำจังหวัด
- 1.1.2 คำขวัญประจำจังหวัด
- 1.1.3 ต้นไม้ประจำจังหวัด
- 1.1.4 เชื้อชาติ
- 1.1.5 วิธีการดำเนินชีวิต
- 1.1.6 การเดินทาง
- 1.1.7 อาชีพ
- 1.1.8 ภูมิปัญญาชาวบ้าน
- 1.1.9 ทรัพยากรธรรมชาติ
- 1.1.10 ศิลปะ
- 1.1.11 ประเพณี
- 1.1.12 วัฒนธรรม
- 1.1.13 เทศกาลต่าง ๆ
- 1.1.14 โบราณสถาน โบราณวัตถุ
- 1.1.15 ของดีประจำอำเภอ

ตารางที่ 1 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์แต่ละอำเภอที่ยอมรับ และเป็นที่ยึดจำของจังหวัดสมุทรสาคร

	อำเภอเมือง	อำเภอกระทุ่มแบน	อำเภอบ้านแพ้ว
ตราประจำจังหวัด	เรือสำเภาจีน, โรงงาน, สวน		
คำขวัญประจำจังหวัด	เมืองประมง ดงโรงงาน ลานเกษตร เขตประวัติศาสตร์		
ต้นไม้ประจำจังหวัด	ต้นสัตบรรณ		

	อำเภอเมือง	อำเภอกระทุ่มแบน	อำเภอบ้านแพ้ว
เชื้อชาติ	ไทยเชื้อสายจีน	ไทย มอญ พม่า	ไทยเชื้อสายมอญและมอญ เชื้อสายจีน
วิถีการดำเนินชีวิต	เคร่งเครียด เร่งรีบ ตื่นตัว 24 ชั่วโมง	สังคมอุตสาหกรรม ตื่นตัว 24 ชั่วโมง	เรียบง่ายสังคมเกษตรกรรม
การเดินทาง	รถยนต์ รถไฟ	รถยนต์	เรือ รถยนต์
อาชีพ	ค้าขาย, นาเกลือ, ประมง	พนักงานโรงงาน, ธุรกิจห้องเช่า, ปลูกกล้วยไม้	เกษตรกร
ภูมิปัญญาชาวบ้าน	การต่อเรือประมงด้วยไม้, การแปรรูปอาหารทะเล, การเย็บจาก	การเขียนลายเครื่องเบญจรงค์	อุปกรณ์การเกษตร, วิธีการพัฒนาสายพันธุ์พืช
ทรัพยากรธรรมชาติ	ป่าชายเลน หอยพิม	ดินสำหรับปั้นเบญจรงค์	ดิน ลำคลอง
ศิลปะ	บ้านศิลปะสุวรรณ การสร้างเรือประมงไม้	การเขียนลายเครื่องเบญจรงค์	ตกแต่งพิธีศพแบบ ปราสาทมอญ
ประเพณี	แห่ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง การกินเจ, การแข่งเรือหางยาว	ประเพณีทางศาสนาทั่วไป	พิธีศพมอญ รำผีมอญ
วัฒนธรรม	ด้านอาหาร	ทั่วไป	ด้านการแต่งกายแบบ ชาวมอญ, อาหารแบบมอญ
เทศกาลต่าง ๆ	เทศกาลอาหารทะเล เทศกาลกินปลาทุ		งานเกษตรบ้านแพ้ว
โบราณสถาน โบราณวัตถุ	ป้อมวิเชียรโชฎก, ศาลพันท้ายนรสิงห์, บ้านศิลปะสุวรรณ, วัดใหญ่จอมปราสาท, อาคารสำนักงานที่ดินเก่า, เสาหลักเมือง, วิหารเก๋งจีน, ศาลเจ้าตึก, อุโบสถหลังเก่าวัดโคกขาม	ปล่องเหลี่ยม	อุโบสถเก่าวัดเจ็ดริ้ว, อุโบสถเก่าวัดสุนทรสถิต, อุโบสถเก่าวัดหลักสอง ราษฎร์บำรุง

	อำเภอเมือง	อำเภอกะทู้แบบ	อำเภอบ้านแพ้ว
ของดีประจำอำเภอ	อาหารทะเลตากแห้ง หอยพิม ลองช่องวัดเจษฎา	เครื่องเบญจรงค์, กล้วยไม้	กล้วยไม้ ผลไม้ ผักสวนครัว

ส่วนที่ 2 ผลงานออกแบบ

ในส่วนนี้เป็นการทดลองออกแบบเลขศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ตัวอักษร การใช้สี ตราสัญลักษณ์ ตัวอย่างเลขศิลป์สำหรับจังหวัด ตัวอย่างชุดจดหมาย ตัวอย่าง เลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ และตัวอย่างเลขศิลป์สิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัดสมุทรสาคร ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครประเมินผลงานออกแบบ เพื่อนำผลการประเมินนั้นมาใช้เป็นทิศทางพัฒนาผลงานออกแบบเลขศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของ จังหวัดสมุทรสาครต่อไป

ตัวอักษรภาษาไทย

ก ข ค ง จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท
ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

หัวเรื่อง
ABC YindeeBold

ก ข ค ง จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท
ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

หัวเรื่องรอง
DBFongNam Regular

ก ข ค ง จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท
ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ล ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

ข้อความ
DBFongNam Regular

ตัวอักษรภาษาอังกฤษ

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z
a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

หัวเรื่อง
ABC YindeeBold

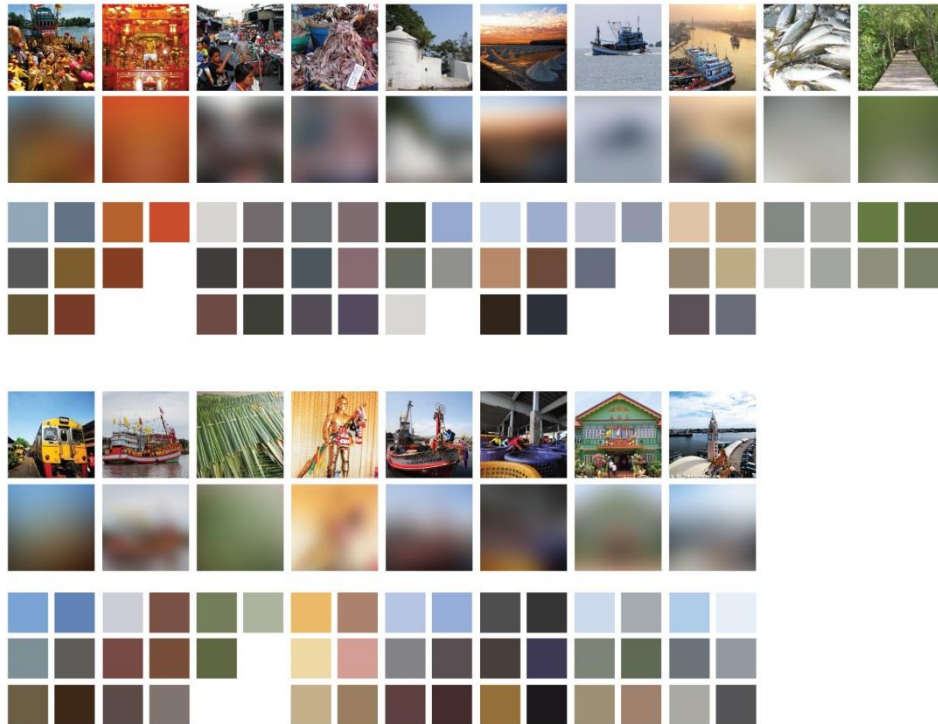
A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z
a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

หัวเรื่องรอง / ข้อความ
Helvetica Regular

ภาพที่ 1 ภาพแสดงการใช้ตัวอักษรไทยและอักษรภาษาอังกฤษเพื่อแสดงอัตลักษณ์จังหวัดสมุทรสาคร

การคัดเลือกสีประจำจังหวัด

ภาพอัตลักษณ์สำหรับอำเภอเมืองสมุทรสาคร

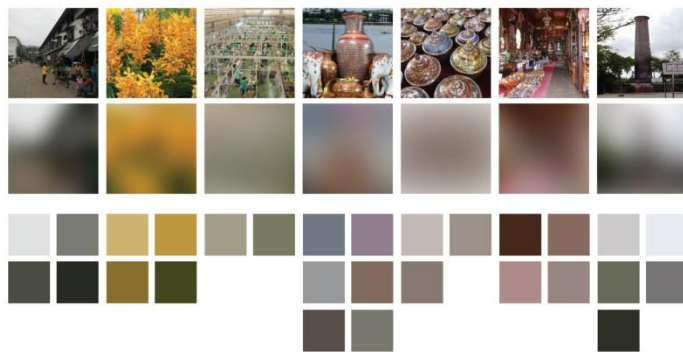
กลุ่มโทนสีอำเภอเมืองสมุทรสาคร

ภาพที่ 2 ภาพแสดงการคัดเลือกสีเพื่อแสดงอัตลักษณ์จังหวัดสมุทรสาคร สำหรับอำเภอเมือง

การคัดเลือกสีประจำจังหวัด

ภาพอัตลักษณ์สำหรับอำเภอกระทุ่มแบน

กลุ่มโทนสีอำเภอกระทุ่มแบน

ภาพที่ 3 ภาพแสดงการคัดเลือกสีเพื่อแสดงอัตลักษณ์จังหวัดสมุทรสาคร สำหรับอำเภอกระทุ่มแบน

การคัดเลือกสีประจำจังหวัด

ภาพอัตลักษณ์สำหรับอำเภอบ้านแพ้ว

กลุ่มโทนสีอำเภอบ้านแพ้ว

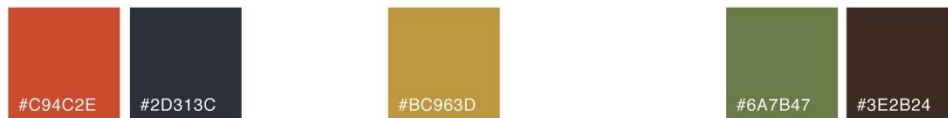

ภาพที่ 4 ภาพแสดงการคัดเลือกสีเพื่อแสดงอัตลักษณ์จังหวัดสมุทรสาคร สำหรับอำเภอบ้านแพ้ว

โทนสีหลักและโทนสีรองประจำจังหวัด

สรุปกลุ่มโทนสีที่ได้ในแต่ละอำเภอจะเป็นสีที่ใช้ทั่วไปในงานออกแบบแขนงศิลปของจังหวัดสมุทรสาคร

กลุ่มโทนสีที่จะเป็นสีหลัก

กลุ่มโทนสีที่จะเป็นสีรอง

ภาพที่ 5 ภาพแสดงสรุปสีเพื่อแสดงอัตลักษณ์จังหวัดสมุทรสาคร

ตราสัญลักษณ์จังหวัดสมุทรสาคร

แบบเก่า

แบบใหม่

ภาพที่ 6 ภาพแสดงตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสมุทรสาคร

เล่นศิลป์จังหวัดสมุทรสาคร

เล่นศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครเน้นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพบรรยากาศในส่วนต่างๆ ของจังหวัด

เล่นศิลป์อวน
แหจับปลา

เล่นศิลป์
แผ่นกรองแสง

เล่นศิลป์เชือก
จากผ้าใบและเสา
กระโดมเรือ

เล่นศิลป์สะท้อนบรรยากาศอำเภอเมือง

เล่นศิลป์สะท้อนบรรยากาศอำเภอกระทุ่มแบน

เล่นศิลป์สะท้อนบรรยากาศอำเภอบ้านแพ้ว

สื่อสิ่งพิมพ์และงานโฆษณาประชาสัมพันธ์

สื่อแบบเดิม

ใช้สื่อจริง

ฉลากแบบเดิม

ตัวอย่างการจัดวางเล่นศิลป์บนฉลาก
สำหรับบรรจุภัณฑ์แบบซองพลาสติกใส หรือ
สติ๊กเกอร์สำหรับติดลงบนบรรจุภัณฑ์จำพวก
ซองพลาสติก, กระป๋อง ฯลฯ

ภาพที่ 7 ภาพแสดงเล่นศิลป์ประจำจังหวัดสมุทรสาคร และตัวอย่างการใช้งาน

เลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์

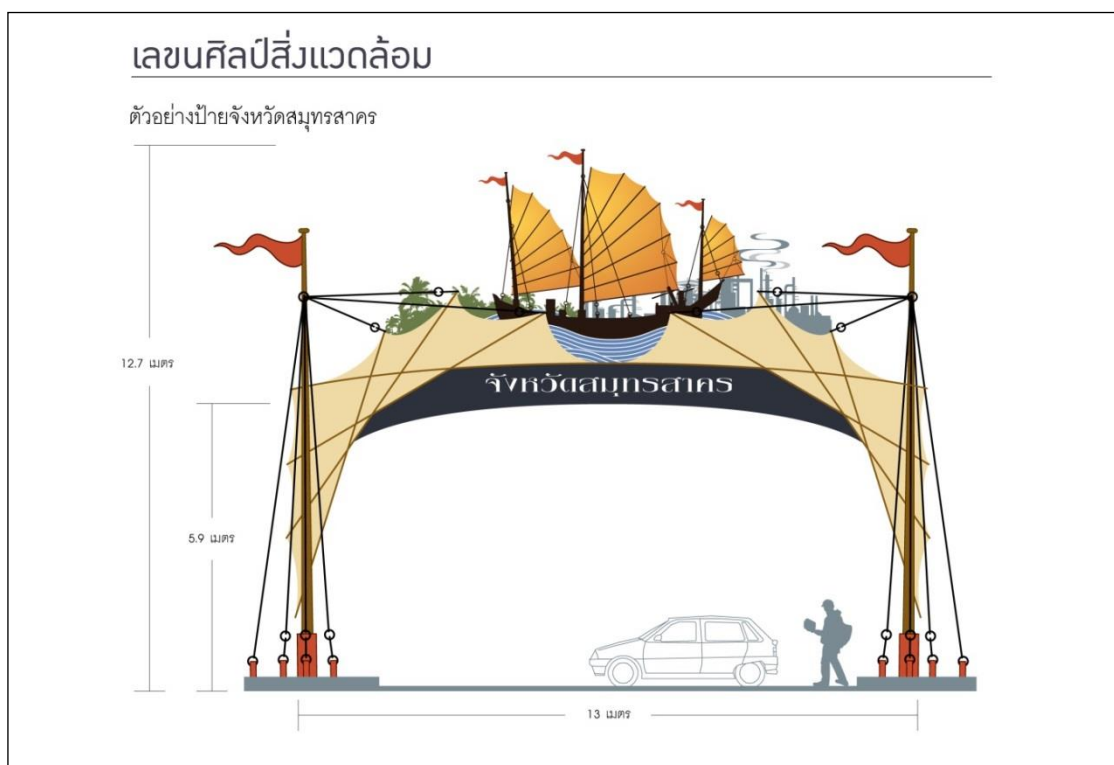
ตัวอย่างเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ประเภทถุงสำหรับใส่ผลิตภัณฑ์ต่างๆ

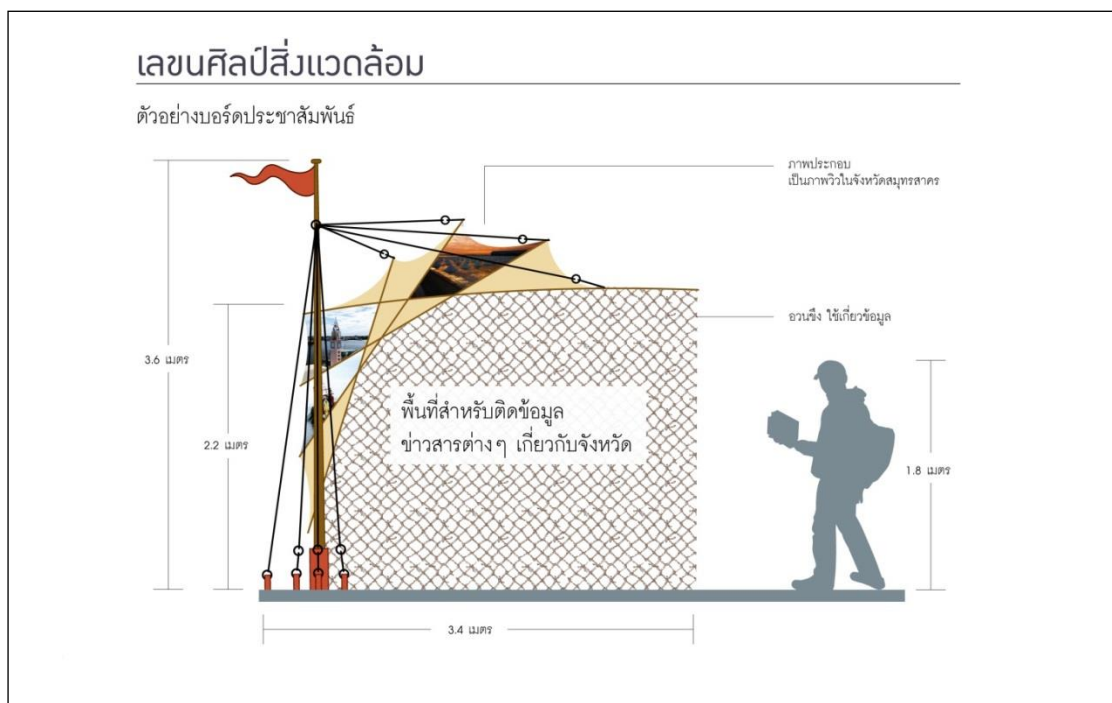
ตัวอย่างเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ประเภทกล่อง - ผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่บรรจุลงกล่อง

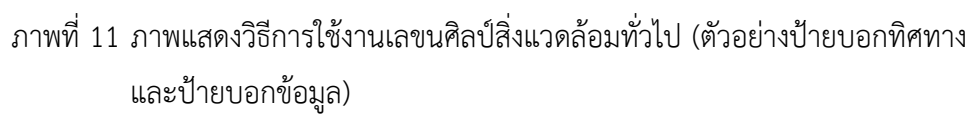
ภาพที่ 8 ภาพแสดงวิธีการใช้งานบนสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไป (บรรจุภัณฑ์ชนิดถุงและกล่อง)

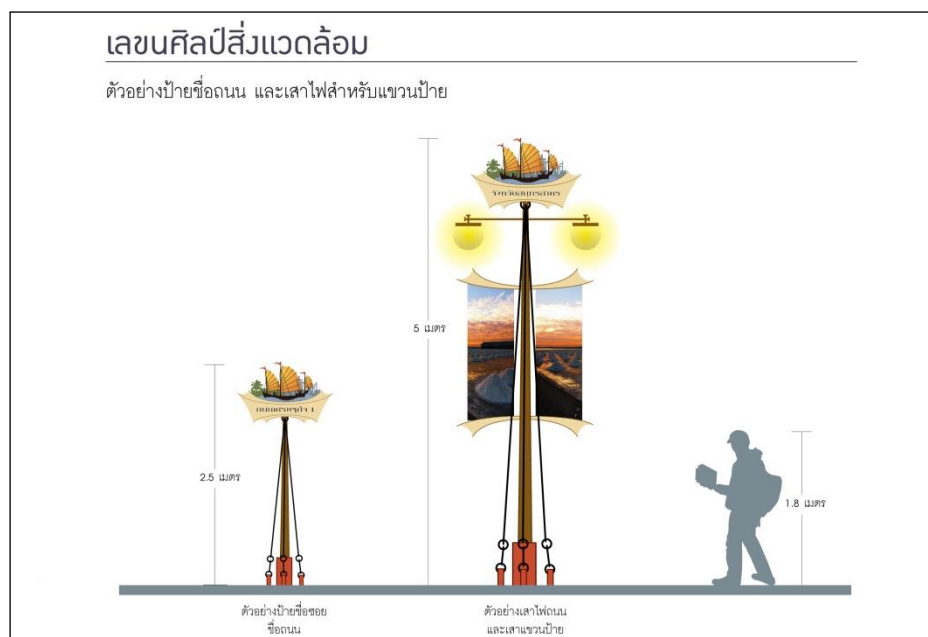

ภาพที่ 9 ภาพแสดงวิธีการใช้งานเลขศิลป์สิ่งแวดล้อมทั่วไป (ตัวอย่างชุ่มประตุ)

ภาพที่ 10 ภาพแสดงวิธีการใช้งานเลขศิลป์สิ่งแวดล้อมทั่วไป (บอร์ดประชาสัมพันธ์)

ภาพที่ 12 ภาพแสดงวิธีการใช้งานเลขศิลป์สี่แฉกทั่วไป (ตัวอย่างป้ายชื่อถนน และเสาไฟ)

ส่วนที่ 3 การประเมินผล (หลังการออกแบบ)

การประเมินผลงานออกแบบเลขศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสมุทรสาครจำนวน 7 ท่านและจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครจำนวน 400 คน

ตารางที่ 2 ตารางสรุปผลแบบประเมินผลการออกแบบจากทั้ง 2 กลุ่ม

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 7 ท่าน	การสื่อสาร (15)	13.5
	การออกแบบ (35)	31.1
	การใช้งาน (25)	21.3
	คะแนนรวม (75)	65.9
กลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 400 คน	การสื่อสาร (15)	13.2
	การออกแบบ (35)	29.4
	การใช้งาน (25)	20.8
	คะแนนรวม (75)	63.4
การออกแบบเลขศิลป์เพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครสามารถสะท้อนอัตลักษณ์ได้		86.2 %

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ได้พบประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจมากมาย ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบของการออกแบบเลขศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีเนื้อหาดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบเลขศิลป์ที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นโครงการที่มีการศึกษาค้นคว้า สืบค้น ด้านอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร โดยที่ผ่านการใช้อัตลักษณ์ของจังหวัดยังขาดความเป็นเอกภาพ ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเกี่ยวกับปัญหาของแรงงานต่างด้าวที่มีจำนวนมากเกิดการรวมกลุ่มและพยายามที่จะแสดงอัตลักษณ์ ของตนเอง ออกมา ซึ่งส่งผลกระทบให้อัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครเกิดการเบี่ยงเบนได้ ด้วยเหตุนี้ การศึกษาค้นคว้า ด้านอัตลักษณ์ของจังหวัดอย่างจริงจังจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม

ผู้วิจัยมีแนวทางการวิจัยโดยเริ่มต้นจากการศึกษาหาข้อมูลภาคเอกสารและภาคสนาม ซึ่งมุ่งเน้นศึกษาข้อมูลการออกแบบเอกลักษณ์องค์กร และข้อมูลพื้นฐานในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อหาแนวทางในการ ออกแบบเลขศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์จังหวัด และทำการทดลองออกแบบ จากนั้นจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบ, ผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัดสมุทรสาคร และกลุ่มประชากรที่อาศัยในจังหวัดสมุทรสาครประเมินผลงานออกแบบในความเป็นไปได้ในแง่การสื่อสาร การออกแบบและการนำไปใช้งานเพื่อหาข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยสามารถสรุปออกมาเป็นตัวอย่างผลงานการออกแบบ คือ

- 1.1 ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสมุทรสาครใหม่
- 1.2 ตัวอย่างตัวอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 1.3 ตัวอย่างสีประจำจังหวัด
- 1.4 ตัวอย่างเลขศิลป์พื้นฐานประจำจังหวัด
- 1.5 ตัวอย่างสื่อสิ่งพิมพ์และงานโฆษณาประชาสัมพันธ์
- 1.6 ตัวอย่างเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์
- 1.7 ตัวอย่างเลขศิลป์สิ่งแวดล้อม

2. การอภิปรายผล

จากผลการออกแบบที่ได้จากการวิจัยและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ, ผู้ทรงคุณวุฒิและประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครพบว่ามีประเด็นความคิดเห็นและทัศนคติต่อการ ออกแบบเลขศิลป์ที่แสดงอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครที่หลากหลายแง่มุม เนื่องจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ด้านการออกแบบ, ผู้ทรงคุณวุฒิและประชากร ที่อาศัยอยู่ในจังหวัด สมุทรสาครต่างมี พื้นฐานความรู้ เกี่ยวกับ จังหวัดสมุทรสาคร และมีรสนิยมที่แตกต่างกัน ยากที่จะสรุปถึงความพอดีในแต่ละชิ้นของงานออกแบบ บางท่านยึดมั่นในแง่การนำไปใช้ บางท่านยึดมั่นในแง่การสื่อสาร เป็นต้น ซึ่งทำให้พบประเด็นที่แตกต่าง กันบ้างโดยแปรผันไปตาม วิทยุของผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มประชากร อย่างไรก็ตามสิ่งที่

ผู้วิจัยได้พบ และสามารถสรุปผลโดยรวมได้ ก็คือ ส่วนใหญ่เห็นพ้องไปในทิศทางเดียวกัน หากสามารถนำงานออกแบบ เลขศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของ จังหวัดสมุทรสาครมาพัฒนาและเป็นต้นแบบสำหรับการนำไปใช้ในอนาคตทำให้ได้แนวทางในการออกแบบและอาจพัฒนาต่อไปเป็นคู่มือการใช้งานอัตลักษณ์ของ จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้บุคลากรขององค์กร ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัด หรือกลุ่มเจ้าของธุรกิจประเภทต่าง ๆ สามารถเข้าใจ ได้โดยง่าย และสามารถ สื่อสาร ในเรื่องการออกแบบได้ตรงกัน ไม่ซับซ้อน โดยคำนึงถึงการใช้งานเป็นหลัก ซึ่งคาดว่าจะส่งผลถึง การสร้างภาพลักษณ์ที่ดี สร้างความน่าเชื่อถือให้กับ จังหวัด และยังสามารถพัฒนาไป สู่เศรษฐกิจ ในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดได้

3. ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยเพื่อการออกแบบเลขศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยขอแยกประเด็นข้อเสนอแนะออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ

3.1 ประเด็นการวิจัย

การออกแบบเลขศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาคร ต้องมีการศึกษา รวบรวมข้อมูลถึงความเป็นมา ศิลปวัฒนธรรมประเพณีในอดีตถึงปัจจุบัน ของจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อให้เกิด การกระชับ และตรงประเด็นกับงานออกแบบนิเทศศิลป์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าศิลปวัฒนธรรม ประเพณีภูมิปัญญาชาวบ้าน ของจังหวัดสมุทรสาคร ล้วนมีความน่าสนใจเป็นอย่างมากเพราะเกิดขึ้นจากการหล่อหลอมของศิลปวัฒนธรรมต่างชาติทั้งสิ้น ทำให้มีคุณค่าทางอารยธรรม ความเป็นมาอันยาวนาน การออกแบบใน ลักษณะที่สื่อถึงจังหวัดสมุทรสาคร นั้น ถือเป็นการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะ ให้เกิดความแตกต่าง ด้วยความโดดเด่น ที่เป็นลักษณะ เฉพาะตัวของท้องถิ่น ซึ่งหากคนรุ่นใหม่ได้เห็น คุณค่าและนำ กลับมาพัฒนา จังหวัดสมุทรสาคร จะมีศิลปวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งขึ้น

3.2 ประเด็นการนำไปใช้งาน

การออกแบบเลขศิลป์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครเพื่อสร้างความ เข้าใจ และการนำไปใช้งานเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาและความละเอียดเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดการซึมซับ เข้าไปใน ความรู้สึกของประชาชนชาวสมุทรสาคร แต่ถึงแม้ว่าระบบการออกแบบมีดีอย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับ ผู้นำไปใช้งาน เนื่องจากผู้นำไปใช้งานมีหลากหลายสาขาอาชีพ จึงยากที่จะควบคุมงานออกแบบ ให้เป็นไป ตามระบบที่วางไว้ ดังนั้นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสมุทรสาคร ควรให้คำแนะนำ และอธิบายเกี่ยวกับการใช้งาน รวมทั้ง วิธีการแก้ปัญหา และการควบคุมมาตรฐานการใช้งาน เพื่อให้เป็นเอกภาพเดียวกัน และสามารถกำหนด มาตรฐานในงานออกแบบ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของจังหวัด ให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน

3.3 ประเด็นเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องด้วยเวลาที่จำกัดในการวิจัยครั้งนี้ยังสามารถหาข้อมูลลงลึกเพื่อให้ได้ผลงาน ออกแบบ ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของจังหวัดสมุทรสาครได้อีกเป็นจำนวนมาก เช่น ภาพประกอบประเภท ภาพถ่ายในส่วน ต่าง ๆ ของจังหวัด และอาจรวมไปถึงการจัดทำคู่มือ การใช้งานอัตลักษณ์จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเกิดเป็นทาง เลือกรวมถึงเพิ่มความสะดวกในการใช้งาน

อีกทั้งการออกแบบเลขศิลป์เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ยังเป็น เรื่องที่ยังไม่ให้ความสำคัญมากนัก ซึ่งจะเห็นได้จากรูปแบบอัตลักษณ์ของจังหวัดต่าง ๆ ยังไม่มีรูปแบบที่ ชัดเจนมากนัก เนื่องจากมองข้ามและไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องเสียงบประมาณ จึงทำให้ การศึกษาหา ตัวอย่างหรือการสร้างอัตลักษณ์ของจังหวัดนั้นมีให้พบเห็นน้อยมาก หากมีการสร้าง รูปแบบอัตลักษณ์ที่แสดง ถึงอัตลักษณ์เฉพาะตัวของจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ ต่อการศึกษา รวมทั้ง เป็นข้อมูลสำหรับอ้างอิงให้แก่ ผู้ที่สนใจการออกแบบอัตลักษณ์ของจังหวัด ที่ต้องการแสดงถึง ศิลปวัฒนธรรมของตน

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. สำนักงาน. “แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร พ.ศ. 2553 - 2556

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 จังหวัดสมุทรสาคร.” ม.ป.ท., 2555

การปกครอง. ประวัติมหาดไทยภูมิภาคจังหวัดสมุทรสาคร. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2526.

จังหวัดสมุทรสาคร, สำนักงาน. “ข้อมูลพื้นฐานสำคัญของจังหวัดสมุทรสาคร.” ม.ป.ท., 2540.

ชาคริต เกตุเรืองโรจน์. การออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์อาหารส่งออกในประเทศแถบตะวันออก

กลาง. กรุงเทพฯ : คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2511.

ธนากร ปันทังกูร. ออกแบบเลขศิลป์สิ่งแวดล้อมสำหรับอุทยานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย.

กรุงเทพฯ : คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2512.

ป่าไม้จังหวัดสมุทรสาคร. สำนักงาน. รายงานข้อมูลป่าไม้ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร. สมุทรสาคร, 2554.

พัฒนาที่ดินจังหวัดสมุทรสาคร. “รายงานข้อมูลสภาพของดินชุดต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร.”

ม.ป.ท., 2554.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. โครงการรักษาเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม

เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.

มานิช กงกะนั้นน. การออกแบบ = Design. กรุงเทพฯ : คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร,

2517.

มานิช กงกะนั้นน. ศิลปะการออกแบบ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2538.

สหกรณ์จังหวัดสมุทรสาคร. สำนักงาน. “รายงานสภาวะการทำนาเกลือในจังหวัดสมุทรสาคร.”

สถิติจังหวัดสมุทรสาคร. สำนักงาน. “สมุดรายงานสถิติจังหวัดสมุทรสาคร.” ม.ป.ท., 2554.

สำนักนายกรัฐมนตรี. คณะกรรมการการสืบค้นประวัติศาสตร์ไทยเกี่ยวกับเงินในเอกสารเงิน.

ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทย - จีน พ.ศ. 1825 - 2395. กรุงเทพฯ :

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2543.

สุมิตรา ศรีวิบูลย์. การออกแบบอัตลักษณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Core Function, 2546.ม.ป.ท., 2554.

เสาวลักษณ์ เขียมสวัสดิ์. “ไม้เมืองเค็ม.” วารสารโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ. ม.ป.ท., (เมษายน 2541): 8

ศิลปากร. กรม. อนุสาวรีย์สำคัญในประเทศไทย เล่ม 1. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์ พลัสลิซิ่ง จำกัด, 2539.

ศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสาคร. สำนักงาน. “รายงานการศึกษาส่วนภูมิภาค ภาคสถิติ (รศภ.) ปีการศึกษา 2554.” ม.ป.ท., 2554.

ศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสาคร. สำนักงาน. “รายงานข้อมูลพื้นฐานการศึกษาศาสนา วัฒนธรรม.” ม.ป.ท., 2554.

ศึกษาธิการจังหวัดสมุทรสาคร. สำนักงาน. “รายงานด้านการศึกษาในจังหวัดสมุทรสาคร.” ม.ป.ท., 2554.

อุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร. สำนักงาน. “รายงานข้อมูลด้านอุตสาหกรรม.” ม.ป.ท., 2554

อุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร. สำนักงาน. “รายงานข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร.” ม.ป.ท., 2554